

Küresel Geleceğimizi Yönetmek

Çevre konusu 15-20 sene öncesine kadar dünyada sadece belli başlı insanların, küçük bir grubun ilgilendiği, çoğunluğun duyarsız kaldığı, devletlerin ve hükümetlerin bir politika yapma alanı olarak gündeme almadığı bir konuydu.

Bilim insanları tarafından, atmosfere salınan karbondioksitin ozon tabakasını deldiği gerçeğinin ortaya çıkmasından ve bu olgunun somut göstergeleri insanoğlunun gündelik yaşamını etkiledikten sonra dünya kamuoyunun konuya olan ilgisi hızlanarak arttı.

Küresel Isınma Bizi Nasıl Etkiliyor?

Doğal kaynakların sınırlı, talebin ise vahşi, adaletsiz ve sınırsız olduğu bir yerkürede yaşıyoruz. Evimiz, yaşam alanımız olan yerküredeki denge ciddi bir şekilde sarsılıyor, günden güne bozuluyor. Bizimle birlikte yaşayan canlı türlerinin soyları tükeniyor. En insani gereksinimimiz olan beslenmemizi sağladığımız gıdaların güvenliği tehdit altında. Yakaladığımız teknolojik büyümenin de bir sonucu olarak enerji arzı, talepteki büyümeyi yakalayamıyor. Özellikle bu yaz, İstanbulluların, sosyal statüsü ne olursa olsun dikkat kesildiği su sorunu bütün dünyanın kafa yorduğu bir sorun haline geldi. Su kaynakları azalıyor, olan su kaynakları kirleniyor. Milyonlarca insan temiz su bulmakta zorlanıyor.

Bilim insanları, insan davranışları (üretim, sanayileşme, kentleşme... vb) sonucu atmosfere salınan karbondioksit gazının küresel ısınmaya neden olduğunu belirtiyor. Bu ısınma, iklimi değiştirmekte, değişen iklim yerkürenin yapısında ciddi değişikliklere neden olmaktadır.

Küresel ısınma, bazı bitki ve canlı türlerinin yok olması, nüfus artış hızının düşmesi (hatta bazı ülkelerde eksi olması) ve nüfusun giderek yaşlanması, hızlı kentleşme, küresel ekonomik sistemin bir yandan refah ve zenginliği, diğer yandan da fakirlik ve yokluğa yol açması, kaynak (üretimde kullanılan başta enerji ve tarımsal ürünler olmak üzere) kullanımının daha önce görülmedik şekilde hızla soruna olmaya başlaması gibi sorunlara yol açtı.

Küresel Isınmanın Gündeme Gelmesi

Bugün sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde tartışılan küresel ısınmanın gündeme gelmesi ilk olarak Birleşmiş Milletler tarafından 5 Haziran 1972 tarihinde Stockholm'da toplanan "İnsan Çevresi Konferansı" dır. Konferansta, çevrenin kapasitesine değinilmiş, kaynak kullanımında gelecek kuşakların haklarına vurgu yapılmış, ekonomik ve sosyal kalkınmanın çevreyle olan ilgisine dikkat çekilmiştir.

Bu konferansta sonra, konu değişik boyutlarıyla çeşitli uluslararası alanlarda tartışılmaya devam etti. Bu tartışmalar sırasında ekonomik büyüme modeli ile doğal kaynaklar arasındaki ilişki tartışılmış; doğal kaynakların hızla tükenmesi sonucu, gelecek kuşakların temiz içme suyu, gıda gibi temel kaynaklara ulaşımında riskler olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında, 1983 yılında, Birleşmiş Milletler'in bünyesinde kurulan, "Çevre ve Kalkınma Komisyonu" "Ortak Geleceğimiz" raporu ile yoksulluğun kaldırılması, doğal kaynaklardan elde edilen yararın eşit dağılımı, nüfus kontrolü, kirlilikle mücadele ve çevreye duyarlı teknolojilerin kullanılması gibi sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda çözüm arayan noktalar üzerinde durmuştur.

Böylece, çevreci aktivistler yanında uluslararası örgütlerin konuya verdikleri önem arttı. Bugün birçok alanda kullandığımız sürdürülebilirlik kavramı gündelik yaşantımızda en çok kullandığımız alanlardan biri haline geldi.

Sürdürülebilirlik nedir?

Sürdürülebilirlik kelime anlamı olarak daimi olma yeteneğidir. Ekoloji bağlamında ise, [biyolojik](#) sistemlerin çeşitliliğinin devamlılığı olarak kullanılır.

Sürdürülebilirlik kavramı Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılı sonuç bildirgesinde şöyle tanımlanıyor: "İnsanlık, gelecek kuşakların gereksinimlerine cevap verme yeteneğini tehlikeye atmadan, günlük ihtiyaçlarını temin ederek, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir."

Sürdürülebilirlik Bağlamında Neler Yapılıyor?

Bugün geldiği yer itibariyle küresel anlamda, en çok tartışılan konuların başında sürdürülebilirlik çerçevesinde tartışılan küresel ısınma konusu gelmektedir. Uluslararası toplantılar, çalıştaylar yapılıyor; küresel

zirveler toplanıyor; konuyla mücadele etmek için enstitüler, sivil insiyatifler, kamu girişimleri kuruluyor. Bu sorunla mücadele etmek için, insanlar bir araya geliyor. Bu konuda kamuoyunun gündemi sürekli canlı tutulmak isteniyor. Böylece, bu soruna neden olan ekonomik kalkınma yaklaşımı başta olmak üzere, insanoğlunun yerküreye bakış açısının değiştirilmesine çalışılıyor.

İş Dünyası ve Sürdürülebilirlik

Çağımızın ekonomik kalkınma modeli bir yandan teknolojik olarak bizlere muazzam fırsatlar sunarken; diğer yandan ormanların tahrip olması, göllerin kurumması, büyük göçlerin yaşanması gibi yaşamsal sorunları beraberinde getiriyor. Dedelerimizin hayal bile edemediği ürünleri kullanıyor, bu gelişmenin nereye gideceğini öngörememenin heyecanını yaşıyoruz. Bu gelişmeler, refahımıza refah, konforumuza konfor katıyor. Ancak en temel ihtiyaçlarımız olan içilebilir su, soluyacağımız temiz bir hava ve besleneceğimiz gıda konusunda bizleri kaygılandıran verilere her gün yenileri ekleniyor.

Bu gelişmeler, farklı kesimlerin çeşitli adımlar atmasını zorunlu kıldı. Bu kesimler içinde iş dünyası da bulunuyor.

İş dünyası, bu gelişmeler üzerine, kamuoyundan gelen baskı nedeniyle de bir dizi çalışmalar yapmaya başladı. Ülkemizde “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Sürdürülebilirlik Endeksi”, “Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu”, “GRI Sürdürülebilirlik raporlaması” çalışmaları bu ihtiyaçtan doğan uygulamalara örnek verilebilir. Bu standart çalışmalar yanında, çevreye duyarlı ürünler geliştirilmekte, bu konuda farkındalık yaratmak için çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

Ne Yapmalıyız?

Zaman geçiyor. Bizi besleyen kaynaklarımız hızla tükeniyor. Küresel ısınmanın yol açtığı mevsim değişiklikleri, kuraklık gibi yaşamamızı olumsuz etkileyen değişimler her sene daha belirgin bir şekilde hissediliyor. Yapmamız gereken, yarını beklemeden, hemen bugün ilk adımı atmak olmalı.

Kağıtları çift taraflı değerlendirmek, musluklardan boşa su harcanmaması için önlemler almak, geri dönüşüm kutuları kullanmak gibi gündelik basit davranışlardan tutun; iş süreçlerimizi daha

sürdürülebilir kılmaktan, değerlendirdiğimiz faaliyet alanlarında sürdürülebilirlik kıstasını da etkinlik, verimlilik gibi diğer mottolarımız arasına koymaya kadar geniş bir yelpazede almamız gereken birçok önlem var.

Unutmayalım ki yer küre, sahip olduğu denge ile insan yaşamına uygun bir gezegen. İnsan yaşamına uygun olmayan binlerce gezegen var. Bu nedenle yerküredeki bu dengeyi ayakta tutan şartlara sahip çıkmamız, varlığımızın bir gereği.

İnsanoğlu, milyonlarca canlı türü gibi sadece bir tür ve bu ekolojik sistemin bir parçası, sahibi değil. Türümüzün devamı; çocuklarımızın, torunlarımızın geleceği yerküreye karşı duyduğumuz bu mevcut ben merkezli bakış açısının değişmesine bağlı. Bu nedenle, davranış kalıplarımızı değiştirmeli, mesleğimiz ne olursa olsun sürdürülebilir bir yaklaşım benimsemeliyiz.

Üzerinde yaşadığımız yer küremizin ısınması, bitki ve diğer canlı türleri ile birlikte insanlığın geleceğini tehdit eden ciddi bir risk teşkil ediyor. Küresel geleceğimizi tehdit eden bu sorun karşısında yer kürenin menfaat sahipleri olan iş dünyasının tüm aktörlerine (şirket ortak, yönetici, çalışan, müşteri, kredi kuruluşları, vd. tüm pay ve menfaat sahipleri), devlet kurumlarına (hükümet, kamu kurum ve kuruluşları), sivil toplum kuruluşlarına, birey olarak hepimize küresel geleceğimizi yönetmek konusunda ciddi rol ve sorumluluklar düşüyor.

Küresel geleceğimizi yönetmek, henüz filizlenmemiş bitkilere, var olmamış canlılara, doğmamış gelecek nesillere karşı boynumuzun borcu, yaşanılır bir yer küreyi daimi kılma becerisidir.

Ali Kamil UZUN, CPA, CFE, MA, CRMA, CAC

Deloitte Türkiye Yönetim Kurulu Danışmanı